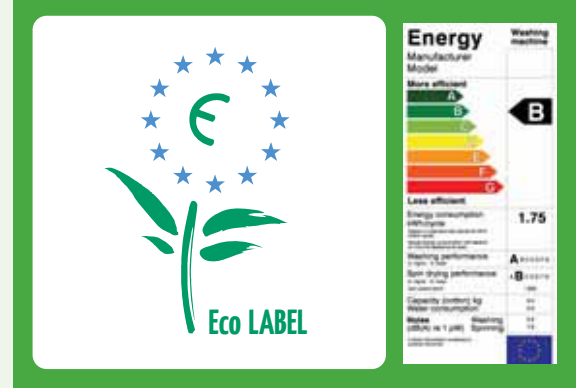

AB Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim ile Sürdürülebilir Endüstriyel Politikalar Aksiyon Planı (SCP) Hakkında Notlar

Sayın Meslektaşlarımız,

Geçen sayıda kaleme aldığımız Brüksel Konferans notlarımızda şu sıralarda Avrupa Birliği'ndeki popüler konulardan olan 'Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim ile Sürdürülebilir Endüstriyel Politikalar Aksiyon Planı' (Sustainable Consumption and Production and Sustainable Industrial Policy Action Plan-SCP) hakkında çok kısa bilgi vermiştik, bu yazımızda ise SCP hakkında AB Komisyonunun açıklamalarını da referans ederek sizlere bilgi aktarmaya çalışacağız.

Avrupa Birliği'nin ekonomik büyüme, rekabetçilik ve istihdam üzerine konsantre olduğu ve uygulamaya koyduğu Lizbon stratejisine Sürdürülebilirlik faktörünün entegre edilmesi bu planın oluşturulması için en büyük etken olmuştur. Özellikle AB'nin enerji ve hammadde yönünden dışa bağımlılığı ve üretim faaliyetlerinin ucuz işçilik, verimlilik, çevre vb. nedenlerden dolayı artan bir oranda AB dışına kayması da endişe kaynaklarını teşkil etmektedir. Bu durumda kaynakların kullanım verimliliğinin artırılması, üreticilerin ve tüketicilerin enerji ve çevre performansı yükseltilmiş olan daha üstün standartlara sahip olan ürünlere yönlendirilmeleri ve tüketicilerin AB sathında tutarlı ve daha iyi bilgilendirici bir ürün etiketi sistemi içinde karar verebilmelerinin sağlanması bu Sürdürülebilirlik Planının (SCP) Komisyon tarafından gerekli görülmesine neden olmuştur. Komisyon tarafından açıklanan SCP, şu öğeleri içermektedir:

1. Mevzuat: Eko Dizayn Direktifi, Enerji Sınıfı Etiketleme Direktifi, EcoLabel Regülasyonu
2. Teşvik ve Yönlendirmeler
3. Daha Yalın ve Çevreci Üretim için faaliyetler
4. Sürdürülebilir ürünler için küresel pazarlarla işbirliği

Mevzuat konusunda planlanan faaliyetlere göz atarsak; halihazırda enerji kullanan ekipmanlara uygulanan Eko Dizayn Direktifi'nin kapsamı tüm enerji ile ilişkili ürünleri kapsayacak şekilde genişletilecektir (örneğin, izolasyon malzemeleri, çift camlı pencereler). Söz konusu ürünlerin özellikle çevresel performans konusunda kayda değer potansiyeli olanların piyasaya sürülebilmesi için uyulması gereken asgari koşullar belirlenecek ve pazarda en yüksek performansı gösteren ürünler konusunda bilgilendirme için üstün kıyaslama değerleri (advanced benchmarks) belirlenecek ve bahsedilen tüm kriterler periyodik olarak gözden geçirilecek ve teknolojik gelişmelere uyumları sağlanacaktır. Üstün kıyaslama değerlerini tutturmak Endüstri için zorunlu olmayacaktır.

Ürünlerin etiketlenmesi konusunda da Enerji Sınıfı Etiketleme Direktifinin ürün kapsamı genişletilecek ve etiketleme kategorileri Eko Dizayn Direktifinden alınacak verilere göre belirlenecektir. Etiketleme, bir taraftan enerji tüketimi ve sağlanan tasarrufları gösterirken diğer tarafta da ürünün diğer önemli çevresel performansı hakkında bilgi verecektir.

Eko Etiket (Eco Label) ise geniş kapsamda çevresel değerleri dikkate alarak mükemmeliyet göstergelerine sahip olan ürünler için yine Tüketicilere bilgi aktarmanın bir kanalı olarak kullanılmaya devam edecektir. Tabii ki Eco label sahipliği gönüllülük esasına dayanacak ve uygulanacak kriterler tahminen pazardaki ürünlerin % 10 kadarını kapsayacak şekilde geliştirilecektir. Eko Dizayn Direktifinin ise pazardaki ürün gamının yaklaşık % 80'ini kapsayacağı tahmin edilmektedir. Yukarıda bahsedilen bu mevzuatlar birbirlerini metod ve bilgi açısından besleyecek ve tamamlayacaklardır.

Daha evvelki yazımızda da aktardığımız gibi

Avrupa Parlamentosu Eko Dizayn Direktifi kapsamı konusunda enerji ile ilgili olmayan ancak çevresel performans potansiyeli müsait ürünler içinde bir araştırma yapılmasını ve 2012 yılına kadar bitirilmesini talep etmiştir. Bu durumda ambalajı ile beraber değerlendirilmek kaydı ile bazı gıda ürünlerinin Eco Label alması mümkün olabilecektir. Ancak Endüstrinin kapsam genişletilmesi konusunda çekinceleri vardır ve çok dikkatli olunmasını talep etmektedir (tabii ki olası bir haksız rekabet ortamı açısından düşünüldüğünü tahmin ediyorum).

Teşvik ve Yönlendirmeler için planlananlar; Hali hazırda çeşitli üye ülkelerde Topluluk sözleşmesi ve devlet yardımları şartlarını gözetmek kaydı ile birtakım ürünlere enerji ve çevre performansı açısından teşvikler uygulanmakta ancak gerekli kriterler ülkeden ülkeye değişebilmektedir. Bu durumda iç pazarın verimli işleyişine olumsuz etkide bulunmaktadır. Ayrıca AB'nin toplam gayrisafı hasılasının %16'sını oluşturan kamu alım potansiyelinden de bu konuda henüz çok az istifade edilebildiği bilinmektedir. Yukarıda anlatılanları dikkate alarak AB çapında teşviklerin uyumlu olmasını sağlamak ve kamu alımları için ortak standartlar ortaya koymak için Etiketleme Direktifinde (Labelling Directive) gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Bu Direktifte belirlenecek bir etiket sınıfının altında kalan ürünler kamu alımları için söz konusu olamayacaktır. Tabii ki çevresel etkiler kadar, yeterli rekabet ortamı olması ve kamuya binecek finans yükünün de ağırlaşmaması prensibi gözetilecektir. Üye ülkeler tarafından verilecek teşvikler için yine belirli bir etiket sınıfı değerlerini karşılama şartı aranacaktır.

Bu etiket sınıfları belirlemesi, yapılacak etki değerlendirmesi neticesinde kararlaştırılacaktır. Ayrıca pazar odaklı

enstrümanların, çevresel maliyetlerin dikkate alınmasında ve doğru fiyatların oluşmasına önemli katkıda bulunduğu kabulü ile Komisyon, enerji vergileme hususlarında bazı revizyon olasılıklarını gözden geçirecektir. Çevreci kamu alımları için Komisyon ilgili Kurumlara yönelik rehber ve örnek ihale spesifikasyonları temin edecektir. Kamu alımları konusunda AB çapında ortak kriterler ve hedefler belirlenmesi ve takibi de yine yapılacak işler arasındadır.

Perakende sektörünün sürdürülebilir tüketimi olumlu yönde etkilemek için güçlü bir pozisyonu olduğu dikkate alınarak, sosyal sorumluluk taahhütlerini de kapsayacak şekilde, çevreci ürünlerin satışının artırılması, perakende sektörü operasyonlarının çevre etkisinin azaltılması ve tüketicilerin daha iyi bilgilendirilmesine katkı sağlamak için bir 'Perakende Forumu' (Retail Forum) oluşturulacaktır (17 - 18 Mart Brüksel Konferansında Endüstri temsilcileri Perakende Forumunda kendilerine yeterli temsil olanağı verilmediğinden şikayetçi oldular).

Daha Yalın ve Çevreci Üretim için faaliyetler için odaklanılacak 3 alan tespit edilmiştir;

- a. Kaynak Kullanım veriminin artırılması: Böylece daha az kaynak kullanılarak daha fazla değer yaratılması hedefine katkıda bulunulacaktır. Avrupa Birliğinde son 10 yıldır kaynak kullanım verimliliği reel olarak yıllık ortalama % 2,2 oranında artmış ve kaynak kullanımı belli ölçüde dengelenmiştir, üretimdeki verim artışının yanında ekonomide hizmet sektörünün de artan rolünün katkısı vardır. Bu verimlilik artışlarının sürdürülebilmesi AB ekonomisi için gereklidir ve bunu sağlamaya ve ölçümlemeye yönelik araç ve hedeflere ağırlık verilecektir.
- b. Eko - İnovasyonun teşviki; Çevre teknolojisi ile ilgili mal ve hizmetlerde gerçekleştirilecek inovasyonlar SCP'nin başarılı olması için büyük önem arz etmektedir. İnovasyon ölçümlenmesi için kullanılacak indikatörlerden birisi de bu alanlarda verilen patentlerdir ve OECD verilerine göre AB'de verilen eko-inovasyon patentlerinde artış gözlemlenmekte ve en iyi performansa

sahip üye ülkeler GSMH'de milyar Euro başına 3,5 patent vermektedirler. Çevre teknolojilerindeki yeni gelişmelerin tarafsız bir performans ve etki değerlendirilmesi yapılabilmesi ve tanıtılması için AB çapında, regülasyona tabi bir teyit sistemi kurulacaktır.

- c. Endüstrinin çevresel performansının artırılması için faaliyetler:

EMAS regülasyonu revizyonu; Topluluk tarafından benimsenmiş olan EMAS çevre yönetim ve denetim sistemi, şirketlerin üretim proseslerini optimize etmelerine, operasyonların çevre etkilerinin azaltılmasına ve kaynakların daha verimli kullanılmasına yardımcı olmaktadır. EMAS uygulaması gönüllü bir sistemdir. Özellikle kaynak kullanım verimini arttırmak için EMAS daha fazla şirketin katılımını sağlamak için revize edilecek ve KOBİ'lerin bu konudaki idari yükü ve maliyetleri hafifletilecektir.

Ayrıca Çevre teknolojileri alanında üretim yapan şirketlerin karşılaştıkları güçlüklerin, ticari ve idari engellerin bir analizi yapılarak bunları aşmaları için gerekli önlemler alınacak, yeterli finansman kanallarına ulaşabilmeleri sağlanacaktır.

Endüstriye sağlanacak kolaylıklar için KOBİ'ler özel olarak gözetilecektir.

Sürdürülebilir ürünler için global pazarlarla işbirliği konusunda ise, 2012'den sonraki dönemde iklim değişikliği konusunda yapılacak uluslararası görüşmelere katkı için Komisyon, sektörel emisyon ve enerji verimliliği kıyaslama değerlerinin şekillenmesini faaliyetlerini destekleyecek, ayrıca Birleşmiş Milletlerin 10 yılı kapsayan sürdürülebilir üretim ve tüketim çerçeve programına destek olmak ve bu konulardaki diğer uluslararası programlarda yer alarak işbirliği yapmak için gayret gösterecektir.

Çevre teknolojileri konusunda mal ve hizmet ticaretinin serbestleştirilmesi ve standartların geliştirilmesinin de çevreci ürünlerin üretim potansiyelini geliştireceği ve Avrupalı şirketlere yeni imkanlar açacağı düşünülmektedir. Bu konuda da gayretler sürdürülecektir.

Sayın Meslektaşlarımız,

Bel kemiği eko dizayn diyebileceğimiz olan SCP konusunda böylece vermeye çalıştığımız özeti tamamlamış bulunuyoruz. Esasen içerdiği konuların hepsi hakkında daha evvelki yazılarımızda bazı şeyler söylemiştik, mesele burada çevreyi ve kaynakları korurken sanayi ve ticaret için yeni fırsatlar yaratmak ve oluşacak fırsatların çevreci ürün arz ve talebini arttırarak herkesi belli ölçüde memnun edebilecek bir döngüyü kurabilmektir. Avrupa bu konularda günah çıkarırken tabii ki maliyetini de en aza indirmeyi planlıyor, bu da sürdürülebilir yaşamın ve hayat kalitesinin gereği.

Birazda yurtiçindeki gelişmelere dönersek; 4 yıldan beri beklenen Ambalaj Komisyonu toplantısı geniş bir katılımı 20 Mayıs tarihinde Ankara'da Çevre ve Orman Bakanlığı binasında yapıldı. Bu ilk toplantıda tüm taraflar uygulamadaki yönetmelik hakkındaki kritiklerini ve temennilerini dile getirdiler. Toplantı sonunda 11 adet alt komisyon kurulmasına karar verildi (Piyasaya sürenlerin kayıt altına alınması/ Kaynakta ayrı toplamanın maliyeti, üretici sorumluluğu ve ekonomik hedeflere uygunluk/ Belediyelerin rolü, yükümlülükleri, ikili sözleşmeler / Ev kaynaklı ile Sanayi kaynaklı ambalaj atıklarının toplama sisteminin birbirinden ayrılması / Depozito uygulaması/ Yetkilendirilmiş kuruluşlar için kriterler ve fonksiyonları / Eğitim / İşaretleme zorunluluğu/ Alışveriş poşeti kullanımının azaltılması/ Standartlar, ağır metal konsantrasyonlarına uygunluk / Piyasa denetimi). Bu alt komisyonların yapacağı çalışmalar yeni uygulamalara ışık tutacak. Endüstrinin daha geniş bir şekilde Komisyonunda temsil edilmesi de temenniler arasında yer aldı. Umarız verimli çalışmalar yapılır ve paydaşlar arası işbirliği ve serbest tartışmanın değeri anlaşılır.

Hepinize keyifli bir yaz dönemi dilerim.

Salih Zeki Öçal

İklim Değişikliği; Karbon Ticareti ve Kyoto

Kyoto protokolü ile gündeme gelen mekanizmalardan belki de en önemlisi Emisyon Ticaretidir. Kyoto Protokolü'nün imzalaması ile Türkiye'nde gündemine gelen bu konuyu sizler için inceledik. Kyoto protokolünü imzalayan ülkeler hem emisyon azaltma hedeflerini tutturabilmek hemde bu yeni piyasadan kar elde edebilmek amacıyla Kyoto mekanizmalarına ama özellikle de karbon borsasına giderek daha fazla önem vermektedir.

Hazırlayan: İlkay Kıran, Çevre Yük. Müh.

Kyoto Protokolü

Kyoto protokolü küresel ısınma ve iklim değişikliği konularında mücadeleyi sağlamaya yönelik olarak hazırlanmış tek çerçeve programdır. **Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi** içinde imzalanmıştır. Bu protokolü imzalayan ülkeler, karbondioksit gibi sera etkisine neden olan başlıca beş gazın salınımını azaltmaya veya bunu yapamıyorsa karbon ticareti yolu ile bu yükümlülüklerini yerine getirmeyi kabul etmiş bulunurlar.

Protokole göre ülkelerin atmosfere saldıkları sera gazı miktarını 1990 yılındaki salınım değerlerine düşürmeleri gerekmektedir. 11 Aralık 1997 yılında Japonya'nın Kyoto kentinde imzalanan bu protokol 16 Şubat 2005 yılında ancak yürürlüğe girebilmiştir. Protokol'ün yürürlüğe girebilmesi için, protokolü imzalayan ülkelerin 1990 yılındaki emisyonlarının toplamının yeryüzündeki toplam emisyonun %55'ini bulması gerektiğinden dolayı ancak

8 yıl sonra Rusya'nın da katılımı ile bu orana ulaşılmış oldu.

Kyoto Protokolü şu anda yeryüzündeki 160 ülkeyi ve sera gazı salınımlarının %55'inden fazlasını kapsamaktadır. Kyoto Protokolü ile devreye girecek önlemler, pahalı yatırımlar gerektirmektedir. Sözleşmeye göre;

- Endüstriden, motorlu taşıtlardan, ısıtmadan kaynaklanan sera gazı miktarını azaltmaya yönelik mevzuat yeniden düzenlenecek,
- Daha az enerji ile ısınma, daha az enerji tüketen araçlarla uzun yol alma, daha az enerji tüketen teknoloji sistemlerini endüstriye yerleştirme sağlanacak, ulaşımda, atık depolamada çevre unsurlarını ön planda tutmak temel ilke olacak,
- Atmosfere bırakılan metan ve karbon dioksit oranının düşürülmesi için alternatif enerji kaynaklarına yönelinecek,

- Fosil yakıtlar yerine alternatif yakıtlar kullanılacak. Örneğin; bio dizel
- Çimento, demir-çelik ve kireç fabrikaları gibi yüksek enerji tüketen işletmelerde atık oluşumu sonrası işlemleri yeniden düzenlenecek,
- Termik santrallerde daha az karbon üreten sistemler/teknolojiler devreye sokulacak,
- Güneş enerjisinin önü açılacak, nükleer enerjide karbon üretimi sıfır olduğu için dünyada güneş enerjisinin kullanımı ön plana çıkarılacak,
- Fazla yakıt tüketen ve fazla karbon üreten tesis/sectörden daha fazla vergi alınacaktır.

Kyoto Protokolüne göre ülkeler iki genel sınıfa ayrılmıştır. Ek 1 ülkeleri olarak anılan ülkeler gelişmiş olan ülkelerdir. Bu listede yer almayan diğer ülkeler ise gelişmekte olan ülkeler olarak adlandırılır ve Ek 2 ülkeleri olarak protokolde yer alır. Ek1'de yer alan ülkeler sera etkisine neden olan gazların salınımını

Kyoto Protokolü'ne katılım:

- İmzalayanlar.
- İmzalama sürecinde olanlar.
- İmzalayan; fakat anlaşmayı reddedenler.
- İmzalamayanlar.

azaltmayı kabul etmiştir. Ek 1'de yer almayan ülkelerin sera gazı azaltma sorumlulukları yoktur ancak her yıl sonunda sera gazı envanter raporu hazırlayıp sunmakla yükümlüdürler.

Kyoto Protokolü, Ek 1 ülkelerinin sera gazı salınımı hedeflerine ulaşmak için başka ülkelere salınım kotası satın alabilmeleri esnekliğine imkân tanımıştır. Bu emisyon ticareti veya en çok üretilen sera gazının karbon olması nedeniyle karbon ticareti olarak da tanımlanır.

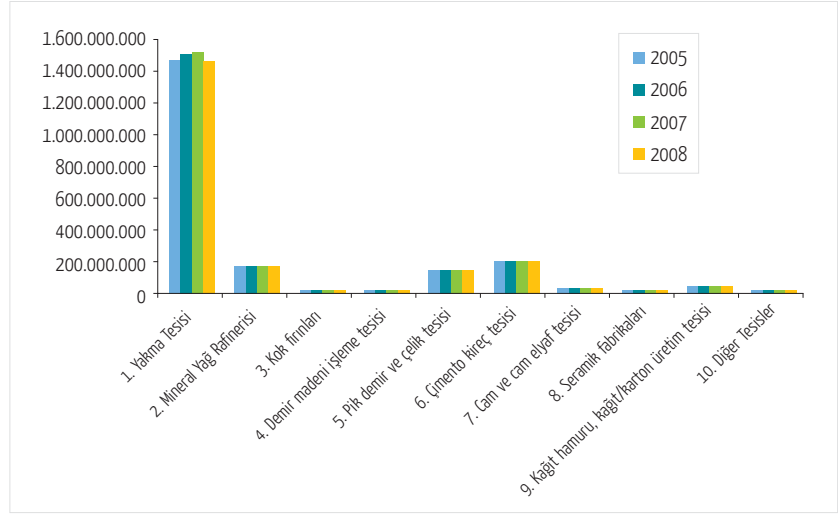
Emisyon Ticareti ve/veya Karbon Ticareti Nedir?

Kyoto protokolünde emisyon azaltım mekanizmasını çalıştıranın en ekonomik yolu olarak ortaya atılan bir sistemdir. Kyoto protokolü kapsamında her üye ülkeye belli bir emisyon kotası tahsis edilmekte ve üye ülkelerin bu kotaları kendi üreticileri arasında "paylaşması" beklenmektedir. Plana göre ülkelere yaklaşık olarak 1990 yılındaki emisyonlarının %5,7 altına düşmeleri beklenmektedir. Herhangi bir ülke yada üretici kendi kotasını aşarsa, daha az emisyon üreten diğer ülke yada üreticilerden emisyon kotası "satın" alabilecektir.

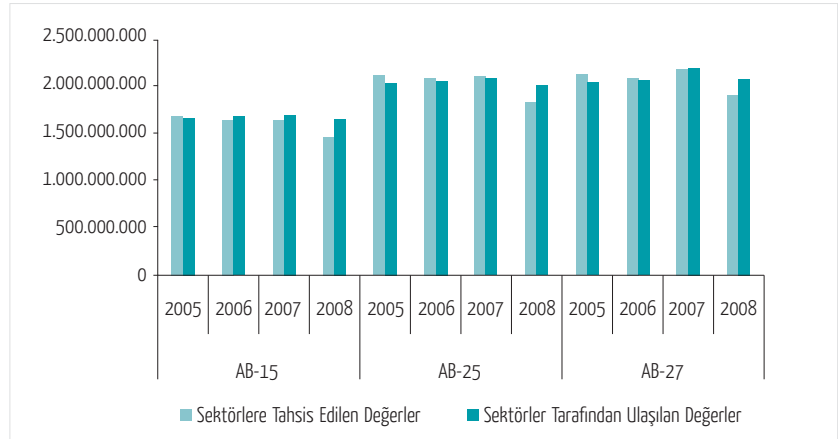
Avrupa Çevre Ajansı (EEA) AB Emisyon ticareti planının (ETS) bir veri görüntüleme sistemini geçtiğimiz günlerde yayınladı. Bu veri görüntüleme programı kullanıcılara sektöre ve ülkeye göre 29 Nisan 2009 tarihine kadar kayıtlara geçen emisyon ticareti verilerini kolaylıkla görüntüleme imkanı veriyor. Bu verileri kullanarak AB üye ülkelerde bulunan herhangi bir yakma tesisi, petrol rafinerisi,

ETS veri görüntüleme Programı kullanarak ulaşabileceğiniz örnek grafikler;

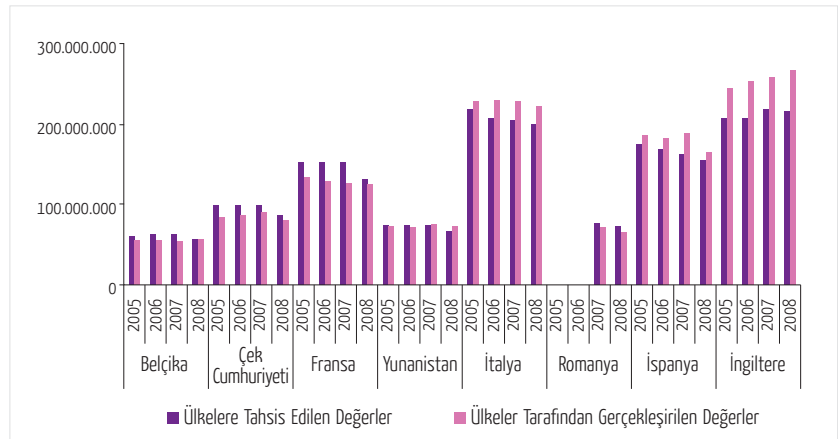
Grafik 1: Gerçekleştirilen Emisyon değerlerinin sektörlere göre dağılım grafiği (t-CO2-Eq)

Grafik 2: AB üye olan ilk 15-25 ve 27 ülke dikkate alındığında ülkelere tahsis edilmesi beklenen emisyon değerleri ve gerçekleştirilen emisyon değerleri

Grafik 3: Ülkelere göre tahsis edilen emisyon değerleri ve gerçekleştirilen emisyon değerleri

kok fırını, demir çelik tesisi veya çimento, cam, kireç, tuğla, kağıt hamuru ve kağıt fabrikalarına ait emisyon değerlerini seçtiğiniz tür grafikte veya tabloda görüntüleyebilirsiniz.

Çalışmaların başlamasının ardından üye ülkelerde yapılan çalışmalarda CO² emisyon

değerlerinin 1990'lı yıllara oranda %2'den biraz daha fazla bir azaltımın sağlandığı görülmüştür. 2013 yılında yeni sistemin yürürlüğe girmesi ile daha iyi sonuçlar alınacağı ifade ediliyor. 2007 yılında açıklanan verilere göre toplam karbon kredileri 2,7 milyar tona dünya karbon piyasasının değerinin de €40,4 milyara ulaştığı açıklandı. AB ETS programı çerçevesinde bu ticaretin yaklaşık %60'ı gerçekleştirildi. Toplam karbon emisyonu 1,6 milyar tona ve değeri de €28 milyara ulaştı.

Analistler dünya karbon piyasasının önümüzdeki 12 yıl içerisinde ABD'nin de katılması halinde bu rakamların daha da yükseleceği düşünüyor.

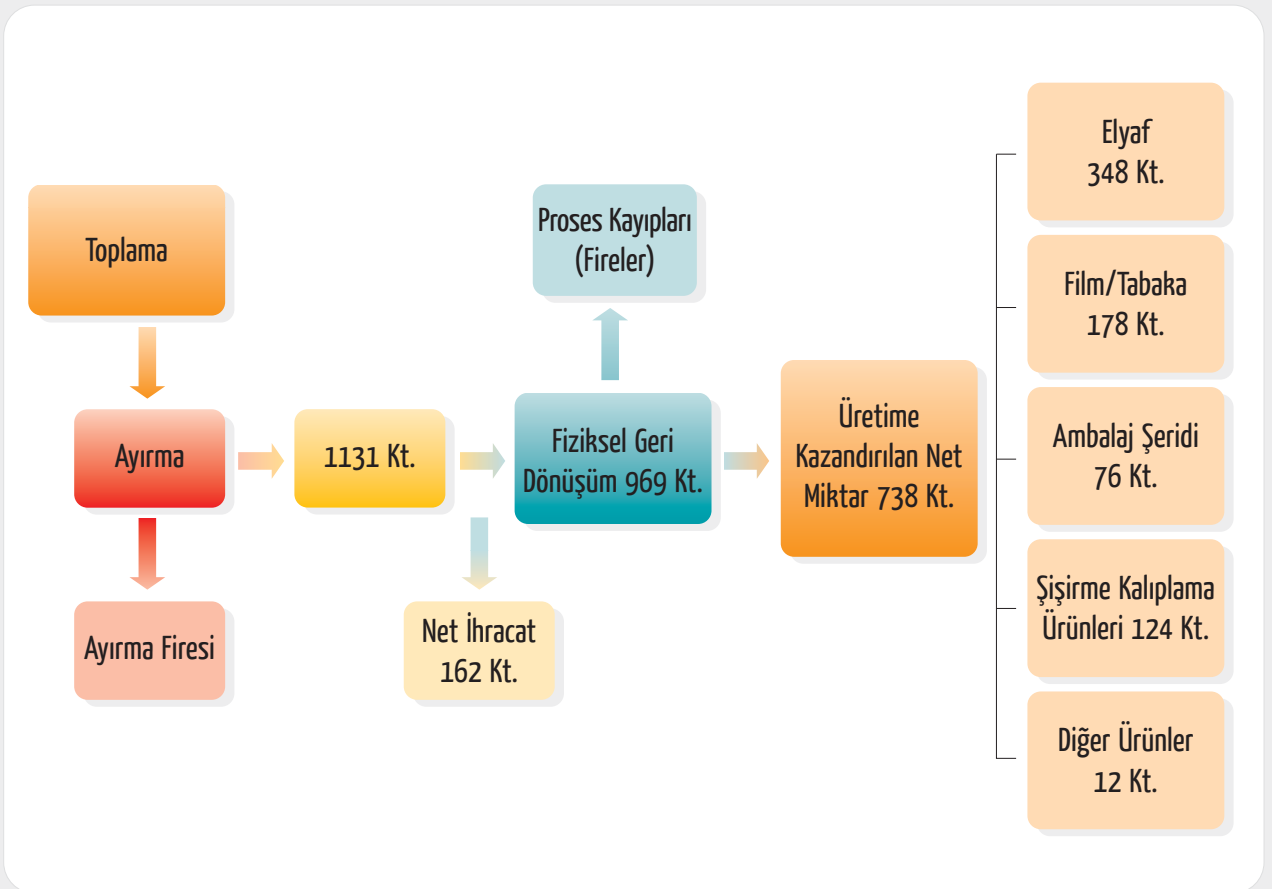
Kaynaklar:

- www.eea.europa.eu/highlights/a-first-glimpse-at-2008-emissions-trading-data
- www.pointcarbon.com
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Kyoto_Protokol%C3%BC
- www.capital.com.tr/haber.aspx?HBR_KOD=4846
- www.euractiv.com.tr/abnin-gelecegi/article/dunya-karbon-piyasasi-buyume-yolunda
- www.metalurji.org.tr/dergi/dergi142/d142_2632.pdf
- www.bbc.co.uk/turkish/europe/story/2005/02/050216_eu_greenhouse_trading.shtml
- www.milliyet.com.tr/2008/02/19/ekonomi/aeko.html

PET Geri Dönüşüm Çıkış Rakamları 2007

Kaynak: İdenti Plast 2009 kongresi, Roberto Bertagga & Rob Craeshaw sunumu - Brüksel 20 Nisan 2009

Uluslararası Lösemili Çocuklar Haftası

30 Mayıs-5 Haziran 2009

International Week for Children with Leukemia

gülmek
onların da
hakkı

Dünya lösemili çocuklarının katılımlarıyla...
LÖSEV'in önderliğinde... Türkiye'de...

LÖSEV
Lösemili Çocuklar Vakfı
www.losev.org.tr

